

Pla, Josep (2014). *La vida lenta: Notes per a tres diaris (1956, 1957, 1964)*. Edició i pròleg de Xavier Pla. Barcelona: Destino, pp. 360

Lidia Carol Geronès
(Università degli Studi di Verona, Italia)

Per a Josep Pla escriure era com respirar. D'una banda, perquè escriure era essencialment un procés fisiològic indispensable per viure, és a dir, havia esdevingut un exercici quotidià imprescindible per a la supervivència, perquè escriure volia dir existir i, existir, significava escriure. I, de l'altra, com en l'acció de respirar on s'absorbeix aire, es prenen part de les seves substàncies i, seguidament, s'expulsa modificat; també, en l'acció d'escriure, Pla duia a terme un procés similar, ja que absorbia part de la realitat (no només a través del nas o de la boca, sinó sobretot a través dels ulls, d'una observació atenta i silenciosa) i l'expulsava, modificada, en forma de text escrit a través de la ploma. Josep Pla no passava ni un dia sense escriure, ni que fos unes poques ratlles, perquè sempre considerava que hi havia alguna cosa que s'havia fet, vist o sentit, que valia la pena d'anotar. No importava què s'havia fet, vist o sentit realment, sinó que calia deixar-ne constància, transcriure-ho en paraules al damunt d'un paper. Després, potser, totes aquestes paraules necessàries, inevitables com l'existència quotidiana, es revisarien i es (re)elaborarien, de tal manera que podrien prendre una forma determinada i esdevenir, sense gaires trucs ni camuflatges, literatura. Si no coneguéssim aquesta prioritat vital de Pla, potser ens hauríem de sorprendre que encara avui en puguem descobrir, gustar i apreciar suculents papers inèdits, admirables pàgines d'un diari. És possible que un grafòman com Pla, amb una *opera omnia* de quasi cinquanta volums (els trenta-nou primers, a més a més, preparats i supervisats per ell mateix), hagués tingut temps per deixar inèdits? No simples fulls de paper esparsos i desordenats, sinó papers hàbilment ordenats i compostats en quaderns. Doncs Pla, 'grafòman-dependent', després d'escriure i revisar el que havia escrit i tornat a escriure i a reescriure, encara trobava temps per escriure anotacions diàries aparentment sense importància. Aquesta és la inestimable sorpresa que ens ofereix el treball precís d'un altre Pla, Xavier Pla, expert indiscutible de l'escriptor empordanès. L'edició de Xavier Pla recull aquest material inèdit, que correspon, com el mateix subtítol del llibre indica, a unes notes per a tres diaris escrits

durant tres anys: el 1956, el 1957 i el 1964. Un material trobat casualment a l'arxiu de l'autor – i cedit a l'editorial per cortesia dels hereus – i que és la reproducció íntegra i sense revisions perquè l'escriptor no tenia cap intenció de publicar. Ara, els estudiosos de l'autor, podran 'divertir-se' i fer conjectures i establir connexions a partir de tals anotacions. Xavier Pla, no només proposa un extens i acurat estudi preliminar, sinó que també acompanya el text de moltes notes a peu de pàgina precises, que contextualitzen aquests fulls de diari dins de la immensitat de l'obra de l'escriptor de Palafrugell. Però la sorpresa – i que ens perdonin els experts – és, també en aquestes ratlles, el pur (i potser inexplicable) plaer del text. En aquestes anotacions volgudament monòtones, repetitives, que enregistren l'esdevenir quotidià d'una persona, emergeix un Pla que ens fascina, captura i sedueix. Li serveixen poques paraules, d'una rapidesa quasi màgica, per descriure amb precisió un fet qualsevol, i fer que el lector esdevingui un àvid *voyeur* del món de l'escriptor i pugui observar els seus pensaments i els seus moments més íntims i privats. L'instant del passat descrit per Pla esdevé el nostre instant present. No és potser aquest el secret, la fi última, d'escriure un diari? Fer viure al lector allò que es va sentir i experimentar? Pla, en aquestes anotacions de diari, amb una total *nonchalance*, en dóna fe. Calen exemples? Escrivint aquestes línies des de Verona, podríem esmentar el *flash* en un restaurant italià de Ginebra on, en bona companyia, Pla beu – *sorseggia* – un bon vi de la Valpolicella. Però potser ens equivocaríem proposant detalls massa personals, que, probablement, no tenen la mateixa capacitat persuasiva, que cada lector podria retrobar amb exemples 'seus'. No fa falta que posem exemples perquè, de fet, se'n podrien posar molts i, com en el que hem proposat, a cadascú li faria falta el seu propi per a retrobar-se i deixar-se conquerir mitjançant un fragment de realitat, que l'habilitat retòrica de l'escriptor sap evocar. Cap altre exemple, doncs. Només recomanar la lectura d'aquestes pàgines que ens ofereixen un autoretrat íntim i sincer de l'escriptor i de la persona Josep Pla.